

Thyestes

Lucius Annaeus Seneca minor

PERSONAE

Tantali Vmbra

Furia

Atreus, rex Mycenarum

Satelles

Thyestes, frater Atrei

Tantalus, filius Thyestis

Nuntius

Chorus

TANTALI VMBRA: Quis inferorum sede ab infausta extrahit
auido fugaces ore captantem cibos?

quis male deorum Tantalos inuisas domos

ostendit iterum? peius inuentum est siti

arente in undis aliquid et peius fame

hiante semper? Sisyphi numquid lapis

gestandus umeris lubricus nostris uenit

aut membra celeri differens cursu rota,

aut poena Tityi qui specu uasto patens

uisceribus atras pascit effossis aues

10

et nocte reparans quidquid amisit die

plenum recenti pabulum monstro iacet?

in quod malum transcribor? O quisquis noua

supplicia functis durus umbrarum arbiter

disponis, addi si quid ad poenas potest

quod ipse custos carceris diri horreat,

quod maestus Acheron paueat, ad cuius metum

nos quoque tremamus, quaere. Iam nostra subit

e stirpe turba quae suum uincat genus

ac me innocentem faciat et inausa audeat.

20

regione quidquid impia cessat loci

complebo; numquam stante Pelopea domo

Minos uacabit. FURIA: Perge, detestabilis

umbra, et penates impios furiis age.

certetur omni scelere et alterna uice

stringatur ensis; nec sit irarum modus

pudorue, mentes caecus instiget furor,

rabies parentum duret et longum nefas

eat in nepotes; nec uacet cuiquam uetus

odisse crimen: semper oriatu nouum,

30

nec unum in uno, dumque punitur scelus,

crescat. Superbis fratribus regna excidant

repetantque profugos; dubia uiolentae domus

fortuna reges inter incertos labet;
 miser ex potente fiat, ex misero potens,
 fluctuque regnum casus assiduo ferat.
 ob scelera pulsi, cum dabit patriam deus
 in scelera redeant, sintque tam inuisi omnibus
 quam sibi; nihil sit ira quod uetitum putet:
 fratrem expauescat frater et natum parens 40
 natusque patrem, liberi pereant male,
 peius tamen nascantur; immineat uiro
 infesta coniunx, bella trans pontum uehant,
 effusus omnis irriget terras cruor,
 supraque magnos gentium exultet duces
 Libido uictrix. Impia stuprum in domo
 leuissimum sit; fratris et fas et fides
 iusque omne pereat. Non sit a uestris malis
 immune caelum - cur micant stellae polo
 flammaeque seruant debitum mundo decus? 50
 nox alta fiat, excidat caelo dies.
 misce penates, odia caedes funera
 accerse et imple Tantalo totam domum.
 ornetur altum columnen et lauro fores
 laetae uirescant, dignus aduentu tuo
 splendescat ignis - Thracium fiat nefas
 maiore numero. Dextra cur patruui uacat?
 nondum Thyestes liberos deflet suos?
 et quando tollet? ignibus iam subditis
 spument aena, membra per partes eant 60
 discerpta, patrios polluat sanguis focos,
 epulae instruantur - non noui sceleris tibi
 conuiuia uenies. Liberum dedimus diem
 tuamque ad istas soluimus mensas famem;
 ieiunia exple, mixtus in Bacchum cruor
 spectante te potetur; inueni dapes
 quas ipse fugeres - siste, quo praeceps ruis?
 VMBRA TANTALI: Ad stagna et amnes et recedentes aquas
 labrisque ab ipsis arboris plenae fugas.
 abire in atrum carceris liceat mei 70
 cubile, liceat, si parum uideor miser,
 mutare ripas: alueo medius tuo,
 Phlegethon, relinquitur igneo cinctus freto.
 Quicumque poenas lege factorum datas
 pati iuberis, quisquis exeso iaces
 pavidus sub antro iamque uenturi times
 montis ruinam, quisquis audiorum feros
 rictus leonum et dira Furiarum agmina
 implicitus horres, quisquis immissas faces
 semiustus abigis, Tantali uocem excipe 80
 properantis ad uos: credite experto mihi,
 amate poenas. Quando continget mihi

aduertat placidum numen et arceat,
 alternae scelerum ne redeant uices
 nec succedat auo deterior nepos
 et maior placeat culpa minoribus.
 tandem lassa feros exuat impetus
 sicci progenies impia Tantali.
 peccatum satis est; fas ualuit nihil
 aut commune nefas. Proditus occidit
 deceptor domini Myrtilus, et fide
 140
 uectus qua tulerat nobile reddidit
 mutato pelagus nomine: notior
 nulla est Ioniis fabula nauibus.
 exceptus gladio paruulus impio
 dum currit patrium natus ad osculum,
 immatura focis uictima concidit
 diuisusque tua est, Tantale, dextera,
 mensas ut strueres hospitibus deis.
 hos aeterna fames persequitur cibos,
 hos aeterna sitis; nec dapibus feris
 150
 decerni potuit poena decentior.
 Stat lassus uacuo gutture Tantalus;
 impendet capiti plurima noxio
 Phineis auibus praeda fugacior;
 hinc illinc grauidis frondibus incubat
 et curuata suis fetibus ac tremens
 alludit patulis arbor hiatibus.
 haec, quamuis auidus nec patiens morae,
 deceptus totiens tangere neglegit
 obliquatque oculos oraque comprimit
 160
 inclusisque famem dentibus alligat.
 sed tunc diuitias omne nemus suas
 demittit propius pomaque desuper
 insultant foliis mitia languidis
 accendantque famem, quae iubet irritas
 exercere manus. Has ubi protulit
 et falli libuit, totus in arduum
 autumnus rapitur siluaque mobilis.
 instat deinde sitis non leuior fame;
 qua cum percaluit sanguis et igneis
 170
 exarsit facibus, stat miser obuios
 fluctus ore petens, quos profugus latex
 auertit sterili deficiens uado
 conantemque sequi deserit; hic bibit
 altum de rapido gurgite puluerem.

ATREVS: Ignaue, iners, eneruis et (quod maximum
 probrum tyranno rebus in summis reor)
 inulte, post tot scelera, post fratris dolos
 fasque omne ruptum questibus uanis agis

iratus Atreus? fremere iam totus tuis 180
 debebat armis orbis et geminum mare
 utrimque classes agere, iam flammis agros
 lucere et urbes decuit ac strictum undique
 micare ferrum. Tota sub nostro sonet
 Argolica tellus equite; non siluae tegant
 hostem nec altis montium structae iugis
 arces; relictis bellicum totus canat
 populus Mycenis, quisquis inuisum caput
 tegit ac tuetur, clade funesta occidat.
 haec ipsa pollens incliti Pelopis domus 190
 ruat uel in me, dummodo in fratrem ruat.
 Age, anime, fac quod nulla posteritas probet,
 sed nulla taceat. Aliquod audendum est nefas
 atrox, cruentum, tale quod frater meus
 suum esse mallet. Scelera non ulcisceris,
 nisi uincis. Et quid esse tam saeuum potest
 quod superet illum? numquid abiectus iacet?
 numquid secundis patitur in rebus modum,
 fessis quietem? noui ego ingenium uiri 200
 indocile; flecti non potest- frangi potest.
 proinde antequam se firmat aut uires parat,
 petatur ultro, ne quiescentem petat.
 aut perdet aut peribit: in medio est scelus
 positum occupanti. SATELLES: Fama te populi nihil
 aduersa terret? ATREVS: Maximum hoc regni bonum est,
 quod facta domini cogitur populus sui
 tam ferre quam laudare. SATELLES: Quos cogit metus
 laudare, eosdem reddit inimicos metus.
 at qui fauoris gloriam ueri petit,
 animo magis quam uoce laudari uolet. 210
 ATREVS: Laus uera et humili saepe contingit uiro,
 non nisi potenti falsa. Quod nolunt uelint.
 SATELLES: Rex uelit honesta: nemo non eadem uolet.
 ATREVS: Vbicumque tantum honesta dominantis licent,
 precario regnatur. SATELLES: Vbi non est pudor
 nec cura iuris sanctitas pietas fides,
 instabile regnum est. ATREVS: Sanctitas pietas fides
 priuata bona sunt; qua iuuat reges eant.
 SATELLES: Nefas nocere uel malo fratri puta.
 ATREVS: Fas est in illo quidquid in fratre est nefas. 220
 quid enim reliquit crimine intactum aut ubi
 sceleri pepercit? coniugem stupro abstulit
 regnumque furto: specimen antiquum imperi
 fraude est adeptus, fraude turbauit domum.
 est Pelopis altis nobile in stabulis pecus,
 arcanus aries, ductor opulenti gregis,
 cuius per omne corpus effuso coma
 dependet auro, cuius e tergo noui

aurata reges scepra Tantalici gerunt;
 possessor huius regnat, hunc tantae domus 230
 fortuna sequitur. Tuta seposita sacer
 in parte carpit prata, quae cludit lapis
 fatale saxeo pasuum muro tegens.
 hunc facinus ingens ausus assumpta in scelus
 consorte nostri perfidus thalami auehit.
 Hinc omne cladis mutuae fluxit malum:
 per regna trepidus exul errauit mea,
 pars nulla nostri tuta ab insidiis uacat,
 corrupta coniunx, imperi quassa est fides,
 domus aegra, dubius sanguis et certi nihil 240
 nisi frater hostis. Quid stupes? tandem incipe
 animosque sume: Tantalum et Pelopem aspice;
 ad haec manus exempla poscuntur meae.
 profare, dirum qua caput mactem uia.
 SATELLES: Ferro premissus spiritum inimicum expuat.
 ATREVS: De fine poenae loqueris; ego poenam uolo.
 perimat tyrannus lenis: in regno meo
 mors impetratur. SATELLES: Nulla te pietas mouet?
 ATREVS: Excede, Pietas, si modo in nostra domo
 umquam fuisti. Dira Furiarum cohors 250
 discorsque Erinys ueniat et geminas faces
 Megaera quatiens. Non satis magno meum
 ardet furore pectus, impleri iuuat
 maiore monstro. SATELLES: Quid noui rabidus struis?
 ATREVS: Nil quod doloris capiat assueti modum;
 nullum relinquam facinus et nullum est satis.
 SATELLES: Ferrum? ATREVS: Parum est.
 SATELLES: Quid ignis? ATREVS: Etiamnunc parum est.
 SATELLES: Quonam ergo telo tantus utetur dolor?
 ATREVS: Ipso Thyeste. SATELLES: Maius hoc ira est malum.
 ATREVS: Fateor. Tumultus pectora attonitus quatit 260
 penitusque uoluit; rapior et quo nescio,
 sed rapior. Imo mugit e fundo solum,
 tonat dies serenus ac totis domus
 ut fracta tectis crepuit et moti lares
 uertere uultum: fiat hoc, fiat nefas
 quod, di, timetis. SATELLES: Facere quid tandem paras?
 ATREVS: Nescio quid animus maius et solito amplius
 supraque fines moris humani tumet
 instatque pigris manibus - haud quid sit scio,
 sed grande quiddam est. Ita sit. Hoc, anime, occupa 270
 dignum est Thyeste facinus et dignum Atreo,
 quod uterque faciat. Vidit infandas domus
 Odrysia mensas - fateor, immane est scelus,
 sed occupatum; maius hoc aliquid dolor
 inueniat. Animum Daulis inspira parens
 sororque; causa est similis; assiste et manum

impelle nostram. Liberos audius pater
 gaudensque laceret et suos artus edat.
 bene est, abunde est: hic placet poenae modus
 tantisper. Vbinam est? Tam diu cur innocens 280
 uersatur Atreus? tota iam ante oculos meos
 imago caedis errat, ingesta orbitas
 in ora patris - anime, quid rursus times
 et ante rem subsidis? Audendum est, age!:
 quod est in isto scelere praecipuum nefas,
 hoc ipse faciet. SATELLES: Sed quibus captus dolis
 nostros dabit perductus in laqueos pedem?
 inimica credit cuncta. ATREVS: Non poterat capi,
 nisi capere uellet. Regna nunc sperat mea:
 hac spe minanti fulmen occurret Ioui, 290
 hac spe subibit gurgitis tumidi minas
 dubiumque Libycae Syrtis intrabit fretum,
 hac spe, quod esse maximum retur malum,
 fratrem uidebit. SATELLES: Quis fidem pacis dabit?
 cui tanta credet? ATREVS: Credula est spes improba.
 natis tamen mandata quae patruo ferant
 dabimus: relictis exul hospitiis uagus
 regno ut miserias mutet atque Argos regat
 ex parte dominus. Si nimis durus preces
 spernet Thyestes, liberos eius rudes 300
 malisque fessos grauibus et faciles capi
 prece commouebunt. Hinc uetus regni furor,
 illinc egestas tristis ac durus labor
 quamuis rigentem tot malis subigent uirum.
 SATELLES: Iam tempus illi fecit aerumnas leues.
 ATREVS: Erras: malorum sensus accrescit die.
 leue est miserias ferre, perferre est graue.
 SATELLES: Alios ministros consili tristis lege.
 Peiora iuuenes facile praecepta audiunt.
 In patre facient quidquid in patruo doces; 310
 saepe in magistrum scelera redierunt sua.
 ATREVS: Vt nemo doceat fraudis et sceleris uias,
 regnum docebit. Ne mali fiant times?
 nascuntur. Istud quod uocas saeuum asperum,
 agique dure credis et nimium impie,
 fortasse et illic agitur. SATELLES: Hanc fraudem scient
 nati parari? ATREVS: Tacita tam rudibus fides
 non est in annis. Detegent forsitan dolos:
 tacere multis discitur uitae malis.
 SATELLES: Ipsosne, per quos fallere alium cogitas, 320
 falles? ATREVS: Vt ipsi crimine et culpa uacent.
 quid enim necesse est liberos sceleri meo
 inserere? per nos odia se nostra explicent.
 male agis, recedis, anime! Si parcis tuis,
 parces et illis. Consili Agamemnon mei

sciens minister fiat et fratri sciens
Menelaus adsit. Prolis incertae fides
ex hoc petatur scelere: Si bella abnuunt
et gerere nolunt odia, si patrum uocant,
pater est. Eatur! Multa sed trepidus solet
detegere uultus, magna nolentem quoque
consilia produnt: nesciant quanta rei
fiant ministri. Nostra tu coepta occules.
SATELLES: Haud sum monendus: ista nostro in pectore
fides timorque, sed magis claudet fides.

CHORVS: Tandem regia nobilis,
antiqui genus Inachi,
fratrum composuit minas.
Quis uos exagitat furor,
alternis dare sanguinem
et sceptrum scelere aggredi?

Nescitis, cupidi arcium,
regnum quo iaceat loco.
Regem non faciunt opes,
non uestis Tyriae color,
non frontis nota regia,
non auro nitidae fores:
rex est qui posuit metus
et diri mala pectoris.

Quem non ambitio impotens
et numquam stabilis fauor
uulgi praecipitis mouet,
non quidquid fodit Occidens
aut unda Tagus aurea
claro deuehit alueo,
non quidquid Libycis terit
feruens area messibus,
quem non concutiet cadens
obliqui uia fulminis,

non Euris rapiens mare
aut saeuo rabidus freto
uentosi tumor Hadriae,
quem non lancea militis,
non strictus domuit chalybs,
qui tuto positus loco
infra se uidet omnia
occurritque suo libens
fato nec queritur mori.

Reges conueniant licet
qui sparsos agitant Dahas,
qui rubri uada litoris
et gemmis mare lucidis
late sanguineum tenent,

aut qui Caspia fortibus
recludunt iuga Sarmatis,
certet Danuuii uadum
audet qui pedes ingredi
et (quocumque loco iacent)
Seres uellere nobiles,
mens regnum bona possidet. 380

nihil ullis opus est equis,
nihil armis et inertibus
telis quae procul ingerit
Parthus, cum simulat fugas,
admotis nihil est opus
urbes sternere machinis
longe saxa rotantibus.
Rex est qui metuet nihil,
rex est qui cupiet nihil:
hoc regnum sibi quisque dat. 390

Stet quicumque uolet potens
aulae culmine lubrico:
me dulcis saturet quies;
obscuro positus loco
leni perfruar otio,
nullis nota Quiritibus
aetas per tacitum fluat.
Sic cum transierint mei
nullo cum strepitu dies,
plebeius moriar senex. 400
illi mors grauis incubat
qui, notus nimis omnibus,
ignotus moritur sibi.

THYESTES: Optata patriae tecta et Argolicas opes
miserisque summum ac maximum exulibus bonum,
tractum soli natalis et patrios deos
(si sunt tamen di) cerno, Cyclopum sacras
turres, labore maius humano decus,
celebrata iuueni stadia, per quae nobilis
palmam paterno non semel curru tuli. 410
occurrer Argos, populus occurrer frequens -
sed nempe et Atreus. Repete siluestres fugas
saltusque densos potius et mixtam feris
similemque uitam; clarus hic regni nitor
fulgore non est quod oculos falso auferat;
cum quod datur spectabis, et dantem aspice.
modo inter illa, quae putant cuncti aspera,
fortis fui laetusque; nunc contra in metus
reuoluor; animus haeret ac retro cupit
corpus referre, moueo nolentem gradum. 420
TANTALVS: Pigro (quid hoc est?) genitor incessu stupet

uultumque uersat seque in incerto tenet.

THYESTES: Quid, anime, pendes, quidue consilium diu
tam facile torques? rebus incertissimis,
fratri atque regno, credis ac metuis mala
iam uicta, iam mansueta et aerumnas fugis
bene collocatas? Esse iam miserum iuuat.
reflecte gressum, dum licet, teque eripe.

TANTALVS: Quae causa cogit, genitor, a patria gradum
referre uisa? cur bonis tantis sinum 430
subducis? ira frater abiecta redit
partemque regni reddit et lacerae domus
componit artus teque restituit tibi.

THYESTES: Causam timoris ipse quam ignoro exigis.
nihil timendum uideo, sed timeo tamen.
placet ire, pigris membra sed genibus labant,
alioque quam quo nitor abductus feror.
sic concitatam remige et uelo ratem
aestus resistens remigi et uelo refert.

TANTALVS: Euince quidquid obstat et mentem impedit 440
reducemque quanta praemia expectent uide.

pater, potes regnare. THYESTES: Cum possim mori.

TANTALVS: Summa est potestas - THYESTES: Nulla, si cupias nihil.

TANTALVS: Natis relinques. THYESTES: Non capit regnum duos.

TANTALVS: Miser esse mauult esse qui felix potest?

THYESTES: Mihi crede, falsis magna nominibus placent,
frustra timentur dura. Dum excelsus steti,
numquam pauere destiti atque ipsum mei
ferrum timere lateris. O quantum bonum est
obstare nulli, capere securas dapes 450

humi iacentem! scelera non intrans casas,
tutusque mensa capitur angusta cibus;
uenenum in auro bibitur - expertus loquor:
malam bonae praeferre fortunam licet.
Non uertice alti montis impositam domum
et eminentem ciuitas humilis tremit
nec fulget altis splendidum tectis ebur
somnosque non defendit excubitor meos;
non classibus piscamur et retro mare
iacta fugamus mole nec uentrem improbum 460

alimus tributo gentium, nullus mihi
ultra Getas metatur et Parthos ager;
non ture colimur nec meae excluso Ioue
ornantur arae; nulla culminibus meis
imposita nutat silua, nec fumant manu
succensa multa stagna, nec somno dies
Bacchoque nox iungenda peruigili datur:
sed non timemur, tuta sine telo est domus
rebusque paruis magna praestatur quies.
immane regnum est posse sine regno pati. 470

TANTALVS: Nec abnuendum est, si dat imperium deus.
nec appetendum est: frater ut regnes rogat.

THYESTES: Rogat? timendum est. Errat hic aliquis dolus.

TANTALVS: Redire pietas unde submota est solet,
reparatque uires iustus amissas amor.

THYESTES: Amat Thyesten frater? Aetherias prius
perfundet Arctos pontus et Siculi rapax
consistet aestus unda et Ionio seges
matura pelago surget et lucem dabit
nox atra terris, ante cum flammis aquae, 480
cum morte uita, cum mari uentus fidem
foedusque iungent. TANTALVS: Quam tamen fraudem times?
THYESTES: Omnem: timori quem meo statuam modum?
tantum potest quantum odit. TANTALVS: In te quid potest?
THYESTES: Pro me nihil iam metuo: uos facitis mihi
Atrea timendum. TANTALVS: Decipi cautus times?
THYESTES: Serum est cauendi tempus in mediis malis.
eatur. Vnum genitor hoc testor tamen:
ego uos sequor, non duco. TANTALVS: Respiciet deus
bene cogitata. Perge non dubio gradu. 490

ATREVS: Plagis tenetur clausa dispositis fera:
et ipsum et una generis inuisi indolem
iunctam parenti cerno. Iam tuto in loco
uersantur odia. Venit in nostras manus
tandem Thyestes, uenit, et totus quidem.
Vix tempero animo, uix dolor frenos capit.
sic, cum feras uestigat et longo sagax
loro tenetur Vmber ac presso uias
scrutatur ore, dum procul lento suem
odore sentit, paret et tacito locum 500
rostro pererrat; praeda cum propior fuit,
ceruice tota pugnat et gemitu uocat
dominum morantem seque retinente eripit.
cum sperat ira sanguinem, nescit tegi;
tamen tegatur. Aspice, ut multo grauis
squalore uultus obruat maestos coma.
quam foeda iaceat barba. Praestetur fides.
Fratrem iuuat uidere. Complexus mihi
redde expetitos. Quidquid irarum fuit
transierit; ex hoc sanguis ac pietas die 510
colantur, animis odia damnata excidant.

THYESTES: Diluere possem cuncta, nisi talis fores.
sed fateor, Atreu, fateor, admisi omnia
quae credidisti. Pessimam causam meam
hodierna pietas fecit. Est prorsus nocens
quicumque uisus tam bono fratri est nocens.
lacrimis agendum est; supplicem primus uidet;
hae te precantur pedibus intactae manus:
ponatur omnis ira et ex animo tumor

erasus abeat. Obsides fidei accipe 520
 hos innocentes, frater. ATREVS: A genibus manum
 aufer meosque potius amplexus pete.
 uos quoque, senum praesidia, tot iuuenes, meo
 pendete collo. Squalidam uestem exue,
 oculisque nostris parce, et ornatus cape
 pares meis, laetusque fraterni imperi
 capesse partem. Maior haec laus est mea,
 fratri paternum reddere incolumi decus:
 habere regnum casus est, uirtus dare.
 THYESTES: Di paria, frater, pretia pro tantis tibi 530
 meritis rependant. Regiam capitis notam
 squalor recusat noster et sceptrum manus
 infausta refugit. Liceat in media mihi
 latere turba. ATREVS: Recipit hoc regnum duos.
 THYESTES: Meum esse credo quidquid est, frater, tuum.
 ATREVS: Quis influentis dona fortunae abnuit?
 THYESTES: Expertus est quicumque quam facile effluent.
 ATREVS: Fratrem potiri gloria ingenti uetas?
 THYESTES: Tua iam peracta gloria est, restat mea;
 respuere certum est regna consilium mihi. 540
 ATREVS: Meam relinquam, nisi tuam partem accipis.
 THYESTES: Accipio: regni nomen impositi feram,
 sed iura et arma seruient mecum tibi.
 ATREVS: Imposita capiti uincla uenerando gere;
 ego destinatas uictimas superis dabo.
 CHORVS: Credat hoc quisquam? ferus ille et acer
 nec potens mentis truculentus Atreus
 fratris aspectu stupefactus haesit.
 nulla uis maior pietate uera est;
 iurgia externis inimica durant, 550
 quos amor uerus tenuit, tenebit.
 ira cum magnis agitata causis
 gratiam rupit cecinitque bellum,
 cum leues frenis sonuere turmae,
 fulsit hinc illinc agitato ensis,
 quem mouet crebro furibundus ictu
 sanguinem Mauors cupiens recentem -
 opprimit ferrum manibusque iunctis
 ducit ad pacem pietas negantes.
 otium tanto subitum e tumultu 560
 quis deus fecit? modo per Mycenae
 arma ciuilibus crepuere belli;
 pallidae natos tenuere matres,
 uxor armato timuit marito,
 cum manum inuitus sequeretur ensis,
 sordidus pacis uitio quietae;
 ille labentes renouare muros,
 hic situ quassas stabilire turres,

ferreis portas cohibere claustris
 ille certabat, pauidusque pinnis 570
 anxiae noctis uigil incubabat -
 peior est bello timor ipse belli.
 iam minae saeui cecidere ferri,
 iam silet murmur graue classicorum,
 iam tacet stridor litui strepentis;
 alta pax urbi reuocata laetae est.
 sic, ubi ex alto tumuere fluctus
 Bruttium Coro feriente pontum,
 Scylla pulsatis resonat cauernis
 ac mare in portu timuere nautae 580
 quod rapax haustum reuomit Charybdis,
 et ferus Cyclops metuit parentem
 rupe feruentis residens in Aetnae,
 ne superfusis uioletur undis
 ignis aeternis resonans caminis,
 et putat mergi sua posse pauper
 regna Laertes Ithaca tremente -
 si suae uentis cecidere uires,
 mitius stagno pelagus recumbit;
 alta, quae nauis timuit secare, 590
 hinc et hinc fuis speciosa uelis
 strata ludenti patuere cumbae,
 et uacat mersos numerare pisces
 hic ubi ingenti modo sub procella
 Cyclades pontum timuere motae.
 nulla sors longa est; dolor ac uoluptas
 inuicem cedunt; breuior uoluptas.
 ima permutat leuis hora summis.
 ille qui donat diadema fronti,
 quem genu nixae tremuere gentes, 600
 cuius ad nutum posuere bella
 et Dahae Parthis equitem minati,
 anxius sceptrum tenet et mouentes
 cuncta diuinat metuitque casus
 mobiles rerum dubiumque tempus.
 uos quibus rector maris atque terrae
 ius dedit magnum necis atque uitae,
 ponite inflatos tumidosque uultus:
 quidquid a uobis minor expauescit, 610
 maior hoc uobis dominus minatur;
 omne sub regno grauiore regnum est.
 quem dies uidit ueniens superbum,
 hunc dies uidit fugiens iacentem.
 nemo confidat nimium secundis,
 nemo desperet meliora lapsis:
 miscet haec illis prohibetque Clotho
 stare fortunam, rotat omne fatum.

nemo tam diuos habuit fauentes,
crastinum ut posset sibi polliceri: 620
res deus nostras celeri citatas
turbine uersat.

NVNTIUS: Quis me per auras turbo praecipitem uehet
atrage nube inuoluet, ut tantum nefas
eripiat oculis? O domus Pelopi quoque
et Tantalos pudenda! CHORVS: Quid portas noui?
NVNTIUS: Quanam ista regio est? Argos et Sparte, pios
sortita fratres, et maris gemini premens
fauces Corinthos, an feris Hister fugam
praebens Alanis, an sub aeterna niue 630
Hyrkana tellus, an uagi passim Scythae?
quis hic nefandi est conscius monstri locus?

CHORVS: Effare, et istud pande, quodcumque est, malum.

NVNTIUS: Si steterit animus, si metu corpus rigens
remittet artus. Haeret in uultu trucis
imago facti. Ferte me insanae procul,
illo, procellae, ferte quo fertur dies
hinc raptus. CHORVS: Animos grauius incertos tenes.
quid sit quod horres ede et auctorem indica.

non quaero quis sit, sed uter. Effare ocius. 640

NVNTIUS: In arce summa Pelopiae pars est domus
conuersa ad Austros, cuius extremum latus
aequale monti crescit atque urbem premit
et contumacem regibus populum suis
habet sub ictu; fulget hic turbae capax
immane tectum, cuius auratas trabes
uariis columnae nobiles maculis ferunt.
post ista uulgo nota, quae populi colunt,
in multa diues spatia discedit domus;
arcana in imo regio secessu iacet, 650

alta uetustum ualle compescens nemus,
penetrabile regni, nulla qua laetos solet
praebere ramos arbor aut ferro coli,
sed taxus et cupressus et nigra ilice
obscura nutat silua, quam supra eminens
despectat alte quercus et uincit nemus.
hinc auspicari regna Tantalidae solent,
hinc petere lapsis rebus ac dubiis opem.

affixa inhaerent dona; uocales tubae
fractique currus, spolia Myrtois maris, 660
uictaeque falsis axibus pendent rotae
et omne gentis facinus; hoc Phrygius loco
fixus tiaras Pelopis, hic praeda hostium
et de triumpho picta barbarico chlamys.

fons stat sub umbra tristis et nigra piger
 haeret palude; talis est dirae Stygis
 deformis unda quae facit caelo fidem.
 hinc nocte caeca gemere feralis deos
 fama est, catenis lucus excussis sonat
 ululantque manes. Quidquid audire est metus 670
 illic uidetur: errat antiquis uetus
 emissa bustis turba et insultant loco
 maiora notis monstra; quin tota solet
 micare silua flamma, et excelsae trabes
 ardent sine igne. Saepe latratu nemus
 trino remugit, saepe simulacris domus
 attonita magnis. Nec dies sedat metum;
 nox propria luco est, et superstitione inferum
 in luce media regnat. Hinc orantibus
 responsa dantur certa, cum ingenti sono 680
 laxantur adyto fata et immugit specus
 uocem deo soluente. Quo postquam furens
 intrauit Atreus liberos fratris trahens,
 ornantur arae - quis queat digne eloqui?
 post terga iuuenum nobiles reuocat manus
 et maesta uitta capita purpurea ligat;
 non tura desunt, non sacer Bacchi liquor
 tangensque salsa uictimam culter mola.
 seruatur omnis ordo, ne tantum nefas
 non rite fiat. CHORVS: Quis manum ferro admouet? 690
 NVNTIVS: Ipse est sacerdos, ipse funesta prece
 letale carmen ore uiolento canit.
 stat ipse ad aras, ipse deuotos neci
 contrectat et componit et ferro admouet;
 attendit ipse - nulla pars sacri perit.
 lucus tremescit, tota succusso solo
 nutauit aula, dubia quo pondus daret
 ac fluctuanti similis; e laeua aethere
 atrum cucurrit limitem sidus trahens.
 libata in ignes uina mutato fluunt 700
 cruenta Baccho, regium capiti decus
 bis terque lapsum est, fleuit in templis ebur.
 Mouere cunctos monstra, sed solus sibi
 immotus Atreus constat, atque ultro deos
 terret minantes. Iamque dimissa mora
 adsistit aris, toruum et obliquum intuens.
 ieiuna siluis qualis in Gangeticis
 inter iuuenos tigris errauit duos,
 utriusque praedae cupida quo primum ferat
 incerta morsus (flectit hoc rictus suos, 710
 illo reflectit et famem dubiam tenet),
 sic dirus Atreus capita deuota impiae
 speculatur irae. Quem prius mactet sibi

dubitat, secunda deinde quem caede immolet.
nec interest, sed dubitat et saeuum scelus
iuuat ordinare. CHORVS: Quem tamen ferro occupat?
NVNTIVS: Primus locus (ne desse pietatem putes)
auo dicatur: Tantalus prima hostia est.
CHORVS: Quo iuuenis animo, quo tulit uultu necem?
NVNTIVS: Stetit sui securus et non est preces 720
perire frustra passus; ast illi ferus
in uulnere ensem abscondit et penitus premens
iugulo manum commisit: educto stetit
ferro cadauer, cumque dubitasset diu
hac parte an illa caderet, in patruum cadit.
tunc ille ad aras Plisthenem saeuus trahit
adicitque fratri; colla percussa amputat;
ceruice caesa truncus in pronum ruit,
querulum cucurrit murmure incerto caput.
CHORVS: Quid deinde gemina caede perfunctus facit? 730
puerone parcit, an scelus sceleri ingerit?
NVNTIVS: Silua iubatus qualis Armenia leo
in caede multa uictor armento incubat
(cruore rictus madidus et pulsa fame
non ponit iras: hinc et hinc tauros premens
uitulis minatur dente iam lasso piger),
non aliter Atreus saeuit atque ira tumet,
ferrumque gemina caede perfusum tenens,
oblitus in quem fureret, infesta manu
exegit ultra corpus, ac pueri statim 740
pectore receptus ensis in tergo exstitit;
cedit ille et aras sanguine extinguens suo
per utrumque uulnus moritur. CHORVS: O saeuum scelus!
NVNTIVS: Exhorruistis? hactenus si stat nefas,
pius est. CHORVS: An ultra maius aut atrocius
natura recipit? NVNTIVS: Sceleris hunc finem putas?
gradus est. CHORVS: Quid ultra potuit? Obiecit feris
lanianda fors corpora atque igne arcuit?
NVNTIVS: Vtinam arcuisset! ne tegat functos humus 750
nec soluat ignis! auibus epulandos licet
ferisque triste pabulum saeuus trahat -
uotum est sub hoc quod esse supplicium solet -
pater insepultos spectet! o nullo scelus
credibile in aeuo quodque posteritas neget:
erepta uiuis exta pectoribus tremunt
spirantque uenae corque adhuc pavidum salit.
at ille fibras tractat ac fata inspicit
et adhuc calentes uiscerum uenas notat.
postquam hostiae placuere, securus uacat
iam fratris epulis. Ipse diuisum secat 760
in membra corpus, amputat trunco tenus
umeros patentis et lacertorum moras,

denudat artus durus atque ossa amputat;
 tantum ora seruat et datas fidei manus.
 haec ueribus haerent uiscera et lentis data
 stillant caminis, illa flammatus latex
 candente aeno iactat. Impositas dapes
 transiluit ignis inque trepidantes focos
 bis ter regestus et pati iussus moram
 inuitus ardet. Stridet in ueribus iecur; 770
 nec facile dicas corpora an flammae magis
 gemuere. Piceos ignis in fumos abit;
 et ipse fumus, tristis ac nebula grauis,
 non rectus exit, seque in excelsum leuat -
 ipsos penates nube deformi obsidet.
 O Phoebe patiens, fugeris retro licet
 medioque raptum merseris caelo diem,
 sero occidisti. Lancinat natos pater
 artusque mandit ore funesto suos;
 nitet fluente madidus unguento comam 780
 grauisque uino; saepe praeclusae cibum
 tenuere fauces - in malis unum hoc tuis
 bonum est, Thyesta, quod mala ignoras tua.
 sed et hoc peribit. Verterit currus licet
 sibi ipse Titan obuium ducens iter
 tenebrisque facinus obruat taetrum nouis
 nox missa ab ortu tempore alieno grauis,
 tamen uidendum est. Tota patefient mala.

CHORVS: Quo terrarum superumque potens,
 cuius ad ortus noctis opacae 790
 decus omne fugit, quo uertis iter
 medioque diem perdis Olympo?
 cur, Phoebe, tuos rapis aspectus?
 nondum serae nuntius horae
 nocturna uocat lumina Vesper;
 nondum Hesperiae flexura rotae
 iubet emeritos soluere currus;
 nondum in noctem uergente die
 tertia misit bucina signum:
 stupet ad subitae tempora cenae 800
 nondum fessis bubus arator.
 Quid te aethereo pepulit cursu?
 quae causa tuos limite certo
 deiecit equos? numquid aperto
 carcere Ditis uicti temptant
 bella Gigantes? numquid Tityos
 pectore fesso renouat ueteres
 saucius iras? num reiecto
 latus explicuit monte Typhoeus?
 numquid struitur uia Phlegraeos 810

alta per hostes et Thessalicum
Thressa premitur Pelion Ossa?
Solitae mundi periere uices?
nihil occasus, nihil ortus erit?
Stupet Eoos assueta deo
tradere frenos genetrix primae
roscida lucis peruersa sui
limina regni; nescit fessos
tinguere currus nec fumantes
sudore iubas mergere ponto. 820

ipse insueto nouus hospitio
Sol Auroram uidet occiduus
tenebrasque iubet surgere nondum
nocte parata: non succedunt
astra nec ullo micat igne polus,
non Luna graues digerit umbras.
Sed quidquid id est, utinam nox sit!
trepidant, trepidant pectora magno
percussa metu: ne fatali cuncta ruina 830

quassata labent iterumque deos
hominesque premat deforme chaos,
iterum terras et mare cingens
et uaga picti sidera mundi
natura tegat. Non aeternae
facis exortu dux astrorum
saecula ducens dabit aestatis
brumaeque notas, non Phoebeis
obuia flammis demet nocti
Luna timores uincetque sui 840

fratris habenas curuo breuius
limite currens. Ibit in unum
congesta sinum turba deorum.
hic qui sacris peruius astris
secat obliquo tramite zonas,
flectens longos signifer annos,
lapsa uidebit sidera labens;
hic qui nondum uere benigno
reddit Zephyro uela tepenti
Aries praeceps ibit in undas, 850

per quas pauidam uexerat Hellen;
hic qui nitido Taurus cornu
praefert Hyadas, secum Geminos
trahet et curui bracchia Cancri;
Leo flammiferis aestibus ardens
iterum e caelo cadet Herculeus,
cadet in terras Virgo relictas
iustaeque cadent pondera Librae
secumque trahent Scorpion acrem.
et qui neruo tenet Haemonio 860

pinnata senex spicula Chiron,
rupto perdet spicula neruo;
pigram referens hiemem gelidus
cadet Aegoceros frangetque tuam,
quisquis es, urnam; tecum excedent
ultima caeli sidera Pisces,
monstraque numquam perfusa mari
merget condens omnia gurges;
et qui medias diuidit Vrsas,
fluminis instar lubricus Anguis 870
magnoque minor iuncta Draconi
frigida duro Cynosura gelu,
custosque sui tardus plaustrum
iam non stabilis ruet Arctophylax.

Nos e tanto uisi populo
digni, premeret quos euerso
cardine mundus? in nos aetas ultima uenit?
o nos dura sorte creatos,
seu perdidimus solem miseri, 880
siue expulimus! abeant questus, discede timor!
uitae est auidus quisquis non uult
mundo secum pereunte mori.

ATREVS: Aequalis astris gradior et cunctos super
altum superbo uertice attingens polum.
nunc decora regni teneo, nunc solium patris.
dimitto superos; summa uotorum attigi.
bene est, abunde est, iam sat est etiam mihi.

sed cur satis sit? pergam et impleto patre 890
funere suorum. Ne quid obstaret pudor,
dies recessit: perge dum caelum uacat.
utinam quidem tenere fugientes deos
possem, et coactos trahere, ut ultricem dapem
omnes uiderent! quod sat est, uideat pater.
etiam die nolente discutiam tibi
tenebras, miseriae sub quibus latitant tuae.
nimis diu conuiuia securo iaces

hilarique uultu; iam satis mensis datum est 900
satisque Baccho; sobrio tanta ad mala
opus est Thyeste. Turba famularis, fores
templi relaxa, festa patefiat domus.
libet uidere, capita natorum intuens,
quos det colores, uerba quae primus dolor
effundat aut ut spiritu expulso stupens
corpus rigescat. Fructus hic operis mei est.
miserum uidere nolo, sed dum fit miser.

Aperta multa tecta conlucent face.
resupinus ipse purpurae atque auro incubat,
uino grauatum fulciens laeua caput. 910
eructat. O me caelitem excelsissimum,

regumque regem! uota transcendi mea.
 satur est; capaci ducit argento merum -
 ne parce potu; restat etiamnunc cruor
 tot hostiarum; ueteris hunc Bacchi color
 abscondet. Hoc, hoc mensa cludatur scypho.
 mixtum suorum sanguinem genitor bibat:
 meum bibisset. Ecce, iam cantus ciet
 festasque uoces, nec satis menti imperat.
 THYESTES: Pectora longa hebetata malis, 920
 iam sollicitas ponite curas.
 fugiat maeror fugiatque pauor,
 fugiat trepidi comes exilii
 tristis egestas rebusque grauis
 pudor afflictis; magis unde cadas
 quam quo refert. Magnum, ex alto
 culmine lapsum stabilem in plano
 figere gressum; magnum, ingenti
 strage malorum pressum fracti
 pondera regni non inflexa 930
 ceruice pati, nec degenerem
 uictumque malis rectum impositas
 ferre ruinas. Sed iam saeui
 nubila fati pelle ac miseri
 temporis omnes dimitte notas;
 redeant uultus ad laeta boni,
 ueterem ex animo mitte Thyesten.
 Proprium hoc miseros sequitur uitium,
 numquam rebus credere laetis:
 redeat felix fortuna licet, 940
 tamen afflictos gaudere piget.
 quid me reuocas festumque uetas
 celebrare diem, quid flere iubes,
 nulla surgens dolor ex causa?
 quis me prohibet flore decenti
 uincire comam? prohibet, prohibet
 uernae capiti fluxere rosae,
 pingui madidus crinis amomo
 inter subitos stetit horrores,
 imber uultu nolente cadit, 950
 uenit in medias uoces gemitus.
 maeror lacrimas amat assuetas,
 flendi miseris dira cupido est.
 libet infaustos mittere questus,
 libet et Tyrio saturas ostro
 rumpere uestes, ululare libet.
 Mittit luctus signa futuri
 mens ante sui praesaga mali:
 instat nautis fera tempestas,
 cum sine uento tranquilla tument. 960

quos tibi luctus quosue tumultus
fingis, demens? credula praesta
pectora fratri. Iam, quidquid id est,
uel sine causa uel sero times.
nolo infelix, sed uagus intra
terror oberrat, subitos fundunt
oculi fletus, nec causa subest.
dolor an metus est? An habet lacrimas
magna uoluptas?

ATREVS: Festum diem, germane, consensu pari
celebremus; hic est, sceptrum qui firmet mea
solidamque pacis alliget certae fidem. 970

THYESTES: Satiatus dapibus me nec minus Bacchi tenet.
augere cumulus hic uoluptatem potest,
si cum meis gaudere felici datur.

ATREVS: Hic esse natos crede in amplexu patris;
hic sunt eruntque; nulla pars prolis tuae
tibi subtrahetur. Ora quae exoptas dabo
totumque turba iam sua implebo patrem.
satiaberis, ne metue. Nunc mixti meis 980

iucunda mensae sacra iuuenilis colunt;
sed accientur. Poculum infuso cape
gentile Baccho. THYESTES: Capiam fraternae dapibus
donum. Paternis uina libentur deis,
tunc hauriantur. - sed quid hoc? nolunt manus
parere, crescit pondus et dextram grauat;
admotus ipsis Bacchus a labris fugit
circaque rictus ore decepto fluit,
et ipsa trepido mensa subsiluit solo.

uix lucet ignis; ipse quin aether grauis 990
inter diem noctemque desertus stupet.

quid hoc? magis magisque concussi labant
conuexa caeli; spissior densis coit
caligo tenebris noxque se in noctem abdidit:
fugit omne sidus. Quidquid est, fratri precor
natisque parcat, omnis in uile hoc caput
abeat procella. Redde iam natos mihi!

ATREVS: Reddam, et tibi illos nullus eripiet dies.

THYESTES: Quis hic tumultus uiscera exagitat mea?
quid tremuit intus? sentio impatiens onus 1000
meumque gemitu non meo pectus gemit.

adeste, nati, genitor infelix uocat,
adeste. Visis fugiet hic uobis dolor -
unde obloquuntur? ATREVS: Expedi amplexus, pater;
uenere. - natos ecquid agnoscis tuos?

THYESTES: Agnosco fratrem. Sustines tantum nefas
gestare, Tellus? non ad infernam Styga
tenebrasque mergis rupta et ingenti uia
ad chaos inane regna cum rege abripis?

non tota ab imo tecta conuellens solo 1010
 uertis Mycenae? stare circa Tantalum
 uterque iam debuimus. Hinc compagibus
 et hinc reuulsis, si quid infra Tartara est
 auosque nostros, hoc tuam immani sinu
 demitte uallem nosque defossos tege
 Acheronte toto. Noxiae supra caput
 animae uagentur nostrum et ardenti freto
 Phlegethon harenas igneus totas agens
 exilia supra nostra uiolentus fluat -
 immota tellus pondus ignauum iacet, 1020
 fugere superi. ATREVS: Iam accipe hos potius libens
 diu expetitos: nulla per fratrem est mora;
 fruere, osculare, diuide amplexus tribus.
 THYESTES: Hoc foedus? haec est gratia, haec fratris fides?
 sic odia ponis? non peto, incolumis pater
 natos ut habeam; scelere quod saluo dari
 odioque possit, frater hoc fatrem rogo:
 sepelire liceat. Redde quod cernas statim
 uri; nihil te genitor habiturus rogo,
 sed perditurus. ATREVS: Quidquid e natis tuis 1030
 superest habes, quodcumque non superest habes.
 THYESTES: Vtrumne saeuus pabulum alitibus iacent,
 an beluis seruantur, an pascunt feras?
 ATREVS: Epulatus ipse es impia natos dape.
 THYESTES: Hoc est deos quod puduit, hoc egit diem
 auersum in ortus. Quas miser uoces dabo
 questusque quos? quae uerba sufficient mihi?
 abscisa cerno capita et auulsas manus
 et rupta fractis cruribus uestigia -
 hoc est quod auidus capere non potuit pater. 1040
 uoluuntur intus uiscera et clusum nefas
 sine exitu luctatur et quaerit fugam.
 da, frater, ense (sanguinis multum mei
 habet ille) ferro liberis detur uia.
 negatur ensis? pectora inliso sonent
 contusa planctu - sustine, infelix, manum,
 parcamus umbris. Tale quis uidit nefas?
 quis inhospitalis Caucasi rupem asperam
 Heniochus habitans quisue Cecropiis metus
 terris Procrustes? genitor en natos premo 1050
 premorque natis - sceleris est aliquis modus?
 ATREVS: Sceleri modus debetur ubi facias scelus,
 non ubi reponas. Hoc quoque exiguum est mihi.
 ex uulnere ipso sanguinem calidum in tua
 defundere ora debui, ut uiuentium
 biberes cruorem - uerba sunt irae data
 dum propero. Ferro uulnera impresso dedi,
 cecidi ad aras, caede uotiuia focos

placui, et artus, corpora exanima amputans,
 in parua carpsi frustra et haec feruentibus 1060
 demersi aenis; illa lentis ignibus
 stillare iussi. Membra neruosque abscidi
 uiuentibus, gracilique traiectas ueru
 mugire fibras uidi et aggressi manu
 mea ipse flammis. Omnia haec melius pater
 fecisse potuit, cecidit in cassum dolor:
 scidit ore natos impio, sed nesciens,
 sed nescientes. THYESTES: Clausa litoribus uagis
 audite maria, uos quoque audite hoc scelus,
 quocumque, di, fugistis; audite inferi, 1070
 audite terrae, Noxque Tartarea grauis
 et atra nube, uocibus nostris uaca
 (tibi sum relictus, sola tu miserum uides,
 tu quoque sine astris), uota non faciam improba.
 pro me nihil precabor - et quid iam potest
 pro me esse? Vobis uota prospicient mea.
 tu, summe caeli rector, aetheriae potens
 dominator aulae, nubibus totum horridis
 conuolue mundum, bella uentorum undique
 committe et omni parte uiolentum intona, 1080
 manueque non qua tecta et immeritas domos
 telo petis minore, sed qua montium
 tergemina moles cecidit et qui montibus
 stabant pares Gigantes, hac arma expedi
 ignesque torque. Vindica amissum diem,
 iaculare flammis, lumen ereptum polo
 fulminibus exple. Causa, ne dubites diu,
 utriusque mala sit; si minus, mala sit mea:
 me pete, trisulco flammeam telo facem
 per pectus hoc trans mitte. Si natos pater 1090
 humare et igni tradere extremo uolo,
 ego sum cremandus. Si nihil superos mouet
 nullumque telis impios numen petit,
 aeterna nox permaneat et tenebris tegat
 immensa longis scelera. Nil, Titan, queror,
 si perseueras. ATREVS: Nunc meas laudo manus,
 nunc parta uera est palma. Perdideram scelus,
 nisi sic doleres. Liberos nasci mihi
 nunc credo, castis nunc fidem reddi toris.
 THYESTES: Quid liberi meruere? ATREVS: Quod fuerant tui. 1100
 THYESTES: Natos parenti - ATREVS: Fateor, et, quod me iuuat,
 certos. THYESTES: Piorum praesides testor deos.
 ATREVS: Quin coniugales? THYESTES: Scelere quis pensat scelus?
 ATREVS: Scio quid queraris: scelere praerepto doles,
 nec quod nefandas hauseris angit dapes;
 quod non pararis. Fuerat hic animus tibi
 instruere similes inscio fratri cibos

et adiuuante liberos matre aggredi
similique leto sternere - hoc unum obstitit -
tuos putasti. THYESTES: Vindices aderunt dei;
his puniendum uota te tradunt mea.
ATREVS: Te puniendum liberis trado tuis.

1110

FINIS